

1. Identificación da programación

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
15015755	Rosalía de Castro	Santiago de Compostela	2016/2017

Ciclo formativo

Código da familia profesional	Familia profesional	Código do ciclo formativo	Ciclo formativo	Grao	Réxime
HOT	Hostalaría e turismo	CSHOT03	Guía información e asistencia turísticas	Ciclos formativos de grao superior	Réxime xeral-ordinario

Módulo profesional e unidades formativas de menor duración (*)

Código MP/UF	Nome	Curso	Sesións semanais	Horas anuais	Sesións anuais
MP0387	Deseño de produtos turísticos	2016/2017	8	140	168

(*) No caso de que o módulo profesional estea organizado en unidades formativas de menor duración

Profesorado responsable

Profesorado asignado ao módulo	MARÍA REYES DURÁN POLLÁN
Outro profesorado	

Estado: Pendente de supervisión inspector

2. Concreción do currículo en relación coa súa adecuación ás características do ámbito produtivo

Este profesional exerce a súa actividade no sector turístico, entendido este no seu sentido máis amplo, o que inclúe calquera tipo de eventos, terminais de viaxeiros e empresas de transporte, ademais das áreas turísticas tradicionais, como destinos e puntos de información, entre outros. Ademais, está capacitado para a creación e a implantación de plans e actividades de desenvolvemento locais, en relación co mesmo sector. Trátase de persoal traballador por conta allea ou por conta propia, incluíndo a posibilidade de ocupar postos na Administración ou en entes de características similares (consorcios, padroados, etc.).

As ocupacións e os postos de traballo máis salientables son os seguintes:

Guía local.

Guía acompañante.

Guía en lugares onde se localicen bens de interese cultural.

Informador/ora turístico/a.

Xefe/a de oficinas de información.

Promotor/ora turístico/a.

Técnico/a de empresa de consultoría turística.

Axente de desenvolvemento turístico local.

Asistente en medios de transporte terrestre ou marítimo.

Asistente en terminais (estacións, portos e aeroportos).

Encargado/a de facturación en terminais de transporte.

Asistente en feiras, congresos e convencións.

Encargado/a de servizos en eventos.

O turístico é un sector fundamental e puxante na economía española, cun crecemento constante, que proporciona emprego a máis de dous millóns e medio de persoas. Son precisamente as actividades relacionadas co transporte e as viaxes, así como outras actividades turísticas (que abranguen as actividades deportivas, culturais e de información), algunhas das que rexistran maiores crecementos no relativo ao persoal contratado e ao desenvolvemento de ocupacións relacionadas.

España pasou de ser un destino vacacional tradicional (área na que xorden numerosos competidores, como o resto de países mediterráneos), a ser un destacado destino de feiras, congresos e convencións a nivel mundial. Neste subsector, chamado xenericamente de eventos, o valor engadido das actividades é maior que no turismo en xeral, como tamén o é a exigencia de profesionais cualificados e con grande capacidade de innovación, coordinación de tarefas e orientación á calidade. Unha das exigencias nestas tarefas é a demanda de guías con capacidade de comunicación en múltiples contextos, e cun coñecemento profundo dos lugares onde traballan.

Polo que se refire ao transporte, xurdiu unha multitude de servizos complementarios derivados do grande investimento e da mellora das infraestruturas das terminais de estacións de ferrocarril, portos e aeroportos. Nestes servizos poténcianse de xeito notable ocupacións relacionadas coa atención a persoas pasaxeiros, para o que se precisan profesionais polivalentes e con formación adecuada en áreas de asistencia, idiomas, etc. Cómpre facer notar que, ata o de agora, estes traballos non contaban con formación oficial específica.

Tamén, cómpre sinalar que outra nova área de expansión do sector é o desenvolvemento local con base no turismo. Esta actividade está a servir de motor económico para moitas zonas de España e implica multitude de tarefas relacionadas coa planificación e a dinamización de contornos a partir de recursos naturais e socioculturais desas zonas. Para isto, precísanse profesionais con coñecementos específicos para localizar, coordinar e mobilizar medios de moi diversa índole.

Por outra parte, o Instituto Rosalía de Castro atópase no casco antigo da cidade de Santiago de Compostela. A cidade de Santiago é a capital da

Comunidade Autónoma de Galicia, a súa cidade vella está declarada patrimonio da humanidade dende 1.985, e destaca polo seu gran valor cultural, artístico e relixioso, recibindo un total de 576. 536 viaxeiros no ano 2013 segundo o INE. Destes case o 45 por cento proceden do estranxeiro. Estes datos ofrecénnos unha idea da importancia do turismo en Santiago que conta con aeroporto internacional, pazo de congresos, máis de 5.500 prazas hoteleiras e numerosas empresas relacionadas co sector.

Destacan as seguintes empresas onde o noso alumnado podería realizar o módulo de Formación en centros de traballo (FCT): Oficina de turismo de Santiago, Oficina de turismo de Porto y norte de Portugal, Oficina del peregrino, Asociación profesional de guías turísticos de Galicia, Artnatura Galicia, Museo do Pobo Galego, Universidad de Santiago de Compostela (Colegio Fonseca e CETUR), Axencia turismo Galicia (IET), Centro socio-cultural de Vite e Fontiñas, Intercruises, hotel AC Palacio del Carmen, hotel NH Obradoiro, hotel A Quinta da Auga, hotel GH Santiago, hotel Pazo de Altamira, hotel Tryp Santiago, entre outras.

Este módulo profesional contén a formación necesaria para desempeñar as funcións de comercialización e organización das unidades de produción nos procesos de asistencia e produtos turísticos, nomeadamente no relacionado cos subprocesos de guía, centros de información e produtos turísticos locais e rexionais.

A función de deseño de produtos turísticos abrangue aspectos como:

Análise de información e necesidades.

Identificación da oferta e dos recursos.

Diagnóstico estratéxico.

Xeración de medidas, proxectos e accións.

Programación de actividades.

Programación do desenvolvemento.

Programación da estratexia de comunicación.

Información e asesoramento. Atención á clientela.

As actividades profesionais asociadas a esta función aplícanse en:

Planificación e xestión estratéxica de destinos.

Planificación e deseño de produtos e servizos turísticos.

Detección e creación de plans de desenvolvemento para a xeración de oportunidades e desenvolvemento da oferta turística local e rexional.

Actividade dos axentes de desenvolvemento local.

A formación do módulo contribúe a alcanzar os obxectivos xerais a), b), c), g), l), n) e ñ) do ciclo formativo, e as competencias a), b), c), k) e l).

As liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe que permiten alcanzar os obxectivos do módulo han versar sobre:

Investigación sobre as bases e a metodoloxía dos procesos de planificación estratéxica.

Investigación das fontes de información sobre zonas concretas para detectar posibles recursos turísticos empregando as novas tecnoloxías da comunicación.

Análise do ciclo de vida de produtos locais existentes.

Contraste das novas tendencias en turismo coa oferta local por zonas.

Traballos de campo para a realización de plans de reactivación local socioeconómica a partir da creación ou da modificación de produtos e servizos turísticos.

A profesora promoverá a participación na aula, o debate constructivo baseado en datos obxetivos e a creatividade aplicada ao coñecemento adquirido na aula.

--

3. Relación de unidades didácticas que a integran, que contribuirán ao desenvolvemento do módulo profesional, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha

U.D.	Título	Descrición	Duración (sesións)	Peso (%)
1	A planificación estratéxica no sector turístico	Descrición do proceso de planificación en xeral e aspectos xerais dos pasos a levar a cabo na elaboración do produto turístico	25	10
2	Análise do potencial turístico dunha zona	Aspectos que se terán en conta para levar a cabo a avaliación da potencialidade turística dunha zona ou recurso.	40	20
3	Oportunidades de creación, modificación e eliminación de produtos turísticos	Aspectos previos a creación. Toma de decisións previa	23	10
4	Deseño de produtos, servizos e destinos turísticos	Fases no deseño de produtos, servizos e destinos turísticos	35	30
5	Posta en marcha dos produtos turísticos	Decisións sobre accións de execución do plan e sobre a comunicación	25	20
6	Dinamización dos recursos territoriais	Efectos do turismo sobre a poboación e o seu entorno	20	10

4. Por cada unidade didáctica

4.1.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
1	A planificación estratéxica no sector turístico	25

4.1.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA1 - Analiza as bases e os fundamentos da planificación turística territorial.	SI

4.1.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA1.1 Identifícanse os conceptos e as premisas fundamentais da planificación estratéxica e territorial.
CA1.1.1 Identifícanse os conceptos e as premisas fundamentais da planificación estratéxica
CA1.1.2 Identifícanse os conceptos e as premisas fundamentais da planificación territorial.
CA1.2 Defínense as dimensións e os ámbitos da planificación e as particularidades do proceso adaptadas a cada caso.
CA1.3 Recoñécense as fases e a secuencia do proceso de planificación estratéxica do turismo.
CA1.4 Identifícanse e caracterízanse os instrumentos e as técnicas principais para o desenvolvemento do proceso.
CA1.4.1 Identifícanse e caracterízanse os instrumentos principais para o desenvolvemento do proceso.
CA1.4.2 Identifícanse e caracterízanse as técnicas principais para o desenvolvemento do proceso.
CA1.5 Defínense, identifícanse, interperáanse e calculáanse as formas e categorías do turismo e os principais indicadores da actividade turística

4.1.e) Contidos

Contidos
Elementos, niveis e fases na planificación estratéxica. Tipos de plans
Definicións, as formas, categorías e indicadores da actividade turística
Orixes e antecedentes.
Principios e requisitos.
Relacións e dependencias entre a planificación turística e a territorial.
Marco e niveis de intervención. Funcións e competencias das administracións públicas.
Programación do desenvolvemento.
Ferramentas de intervención: técnicas de diagnóstico, execución, xestión e avaliación.
Elaboración de sistemas de diagnóstico DAFO.
Planeamento urbanístico.

4.2.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
2	Análise do potencial turístico dunha zona	40

4.2.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Analiza o potencial turístico da zona aplicando técnicas de avaliación de recursos.	NO

4.2.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.1 Identifícanse os elementos que constitúen os inventarios de recursos.
CA2.2 Realizáronse inventarios de recursos a partir do estudo de campo doutros recursos.
CA2.3 Identifícanse os puntos clave dunha ficha técnica.
CA2.4 Deseñáronse e formalizáronse fichas técnicas do recurso territorial.
CA2.5 Analizáronse as técnicas de avaliación dos recursos turísticos.
CA2.6 Delimitáronse as unidades ambientais turísticas e estableceuse o índice de potencialidade turística.
CA2.6.1 Delimitáronse as unidades ambientais turísticas.
CA2.6.2 Estableceuse o índice de potencialidade turística.
CA2.7 Identifícanse os principais contidos da avaliación do impacto ambiental.
CA2.8 Valorouse a utilidade dos sistemas de información xeográfica para realizar estudos rigorosos, identificar limitacións e apoiar a toma de decisións.
CA2.9 Realizáronse análises tipo DAFO a partir da información obtida no estudo de campo.
CA2.11 Empregáronse as aplicacións informáticas para un deseño creativo.
CA2.12 Elaboráronse cuestionarios de avaliación de recursos e avaliáronse recursos utilizando distintas técnicas
CA2.13 Elaboráronse clasificacións de recursos turísticos adaptadas ao entorno
CA2.14 Clasificáronse recursos turísticos dun territorio

4.2.e) Contidos

Contidos
Recursos turísticos do territorio.
0Avaliación da potencialidade turística. Cálculo do índice de potencialidade.
Avaliación do impacto ambiental.
Sistemas de información xeográfica: modelos e funcións.

Contidos

Elaboración de sistemas de diagnóstico DAFO.

Programas ofimáticos de xestión de datos.

Fontes de investigación.

Tipos de recursos.

Confección de fichas de recursos turísticos.

Elaboración dos inventarios de recursos turísticos.

Técnicas de avaliación.

Cuestionarios de avaliación de recursos.

Unidades ambientais turísticas.

4.3.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
3	Oportunidades de creación, modificación e eliminación de produtos turísticos	23

4.3.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA2 - Analiza o potencial turístico da zona aplicando técnicas de avaliación de recursos.	NO
RA3 - Determina a oportunidade de creación, modificación ou eliminación dun produto ou servizo turístico, e avalía as variables que o caracterizan.	SI

4.3.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA2.10 Determinouse a posición competitiva do territorio a partir da análise DAFO.
CA3.1 Detectáronse os elementos de atracción do destino, a partir do traballo de diagnóstico previo.
CA3.2 Identificáronse os elementos que caracterizan a oferta turística existente.
CA3.3 Recoñecéronse os tres niveis que forman parte do produto turístico: recursos, servizos e valor engadido.
CA3.4 Elaboráronse mapas de posicionamento do destino e produtos que o caracterizan.
CA3.5 Comprobouse se existe ou non unha perda de competitividade do destino.
CA3.6 Analizouse o ciclo de vida do destino e dos produtos que o configuran, determinando as medidas e actuacións oportunas en función da fase en que se atope.
CA3.7 Definiuse o concepto de competitividade e de vantaxes competitivas

4.3.e) Contidos

Contidos
Elaboración de sistemas de diagnóstico DAFO.
Modelos explicativos do posicionamento competitivo dun destino (CA3.7)
Organización da oferta turística: compoñentes e niveis.
Mapas de posicionamento.
Ciclo de vida dos destinos, os produtos e os servizos turísticos.
Medidas e accións asociadas a cada etapa.

4.4.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
4	Deseño de produtos, servizos e destinos turísticos	35

4.4.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA4 - Deseña produtos, servizos e destinos turísticos, para o que organiza e planifica actuacións concretas.	SI

4.4.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA4.1 Identifícanse os obxectivos clave do plan de desenvolvemento para a súa aplicación na creación de produtos ou servizos.
CA4.2 Formuláronse plans de acción conforme os obxectivos identificados.
CA4.3 Relacionáronse os recursos para establecer o tipo de produto, servizo ou destino que se queira deseñar, a partir do modelo de desenvolvemento proposto e das estratexias deseñadas previamente.
CA4.4 Identifícanse as características e a tipoloxía do destino, dos produtos e dos servizos planificados.
CA4.5 Identifícanse os compoñentes do produto turístico.
CA4.6 Realizáronse as operacións necesarias para estruturar o produto, o servizo ou o destino turístico en función dos beneficios.
CA4.7 Realizáronse todos os pasos necesarios para a creación de produtos, servizos ou destinos turísticos.
CA4.8 Desenvolvéronse supostos e casos prácticos de deseño e creación de produtos turísticos contemplando a secuencia e fases do proceso.

4.4.e) Contidos

Contidos
Clasificación dos destinos.
Definición do produto, do servizo e do destino.
Planificación do destino turístico: creación e fases de desenvolvemento.
Plan de desenvolvemento do produto, do destino e do servizo turístico.
Plan de acción.

4.5.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
5	Posta en marcha dos produtos turísticos	25

4.5.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA5 - Pon en marcha produtos, servizos e destinos turísticos, para o que selecciona as variables de maior impacto socioeconómico no ámbito.	SI

4.5.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA5.1 Identifícaronse os efectos do turismo na área ou na zona.
CA5.2 Realizáronse todos os estudos necesarios para coñecer a capacidade de carga do destino onde se vaia levar a cabo o produto ou o servizo turístico.
CA5.3 Identifícaronse e seleccionáronse as técnicas de execución apropiadas ao modelo e á tipoloxía do destino e do produto deseñado.
CA5.4 Identifícaronse e seleccionáronse as técnicas de xestión aplicables ao plan.
CA5.5 Executáronse as técnicas necesarias para o desenvolvemento e a posta en marcha dun novo produto.
CA5.6 Establecéronse os instrumentos e as accións de comunicación principais, facendo especial referencia á construción da imaxe e as decisións de marca.
CA5.7 Executáronse as técnicas necesarias para establecer os niveis de produto ou servizo turístico.
CA5.8 Planeouse e deseñouse un modelo de xestión turística dos produtos creados, coas técnicas máis adecuadas ás particularidades de cada caso.
CA5.9 Definíronse os modelos de capacidade de carga aplicables a un destino onde se vaia a levar a cabo o produto ou servizo turístico

4.5.e) Contidos

Contidos
Modelos de estimación de capacidade de carga.
Desenvolvemento do produto, o servizo e o destino turístico.
Organismos de xestión.
Instrumentos e accións de comunicación.
Importancia e creación da marca e da imaxe do destino. Funcións e tipos da imaxe de marca.
Modelos de temporalización.
Normativa e directrices de desenvolvemento.
Análise dos efectos do desenvolvemento turístico.
Establecemento da capacidade de carga.
Posta en marcha do produto e do destino turístico. Procesos e instrumentos de xestión.
Sistemas de información e xestión turísticas.

Contidos

Ferramentas de información, formación, participación e sensibilización.

4.6.a) Identificación da unidade didáctica

N.º	Título da UD	Duración
6	Dinamización dos recursos territoriais	20

4.6.b) Resultados de aprendizaxe do currículo que se tratan

Resultado de aprendizaxe do currículo	Completo
RA6 - Dinamiza os recursos económicos territoriais, tendo en conta a relación entre a actividade dos axentes locais e o produto ou o servizo turístico creado.	SI

4.6.d) Criterios de avaliación que se aplicarán para a verificación da consecución dos obxectivos por parte do alumnado

Criterios de avaliación
CA6.1 Valórouse a instrumentalización do turismo como motor de desenvolvemento local e os beneficios derivados.
CA6.2 Analizouse o marco de intervención, identificáronse as políticas, os plans e os programas estratéxicos de desenvolvemento local.
CA6.3 Selecciónáronse e utilizáronse as políticas, os plans e os programas de desenvolvemento turístico e local.
CA6.4 Identificáronse e seleccionáronse os equipos humanos e as técnicas adecuadas para dinamizar os recursos da zona.
CA6.5 Aplicáronse as técnicas de dinamización seleccionadas.
CA6.6 Valórouse a repercusión da dinamización turística levada a cabo como oportunidade de desenvolvemento local, da economía e do benestar social.
CA6.7 Distinguíronse e analizáronse as modalidades e as ferramentas de medición e control.
CA6.8 Identificáronse e seleccionáronse os indicadores para o seguimento e a avaliación correctos do produto desenvolvido.
CA6.9 Planeouse e deseñouse un sistema de seguimento e control dos produtos deseñados.

4.6.e) Contidos

Contidos
Desenvolvemento local. Fundamentos e premisas de desenvolvemento.
Desenvolvemento local e empregos futuros.
Políticas instrumentais de desenvolvemento local.
Programas de intervención para o desenvolvemento.
Axudas e subvencións.
Avaliación, control e seguimento.
Instrumentos e técnicas de medición.
Indicadores de desenvolvemento: categorías e aplicación.

5. Mínimos exixibles para alcanzar a avaliación positiva e os criterios de cualificación

MINIMOS EXIXIBLES

CA1.1.1 - Identificáronse os conceptos e as premisas fundamentais da planificación estratéxica.

CA1.3 - Recoñecéronse as fases e a secuencia do proceso de planificación estratéxica do turismo.

CA1.5 - Definíronse, identificáronse, interperáronse e calculáronse as formas e categorías do turismo e os principais indicadores da actividade turística

CA2.3 - Identificáronse os puntos clave dunha ficha técnica.

CA2.5 - Analizáronse as técnicas de avaliacións dos recursos turísticos.

CA2.6.1 - Delimitáronse as unidades ambientais turísticas.

CA2.11 - Empregáronse as aplicacións informáticas para un deseño creativo.

CA3.2 - Identificáronse os elementos que caracterizan a oferta turística existente.

CA3.3 - Recoñecéronse os tres niveis que forman parte do produto turístico: recursos, servizos e valor engadido.

CA3.7 - Definiuse o concepto de competitividade e de vantaxes competitivas

CA4.3 - Relacionáronse os recursos para establecer o tipo de produto, servizo ou destino que se queira deseñar, a partir do modelo de desenvolvemento proposto e das estratexias deseñadas previamente.

CA4.4 - Identificáronse as características e a tipoloxía do destino, dos produtos e dos servizos planificados.

CA4.5 - Identificáronse os compoñentes do produto turístico.

CA4.7 - Realizáronse todos os pasos necesarios para a creación de produtos, servizos ou destinos turísticos.

CA5.1 - Identificáronse os efectos do turismo na área ou na zona.

CA5.4 - Identificáronse e seleccionáronse as técnicas de xestión aplicables ao plan.

CA5.6 - Establecéronse os instrumentos e as accións de comunicación principais, facendo especial referencia á construción da imaxe e as decisións de marca.

CA5.9 - Definíronse os modelos de capacidade de carga aplicables a un destino onde se vaia a levar a cabo o produto ou servizo turístico

CA6.2 - Analizouse o marco de intervención, identificáronse as políticas, os plans e os programas estratéxicos de desenvolvemento local.

CA6.4 - Identificáronse e seleccionáronse os equipos humanos e as técnicas adecuadas para dinamizar os recursos da zona.

CA6.8 - Identificáronse e seleccionáronse os indicadores para o seguimento e a avaliación correctos do produto desenvolvido.

CA6.9 - Planeouse e deseñouse un sistema de seguimento e control dos produtos deseñados.

Ter feitas e entregadas en data todas as actividades.

Ter unha puntuación mínima de catro sobre dez, en cada instrumento de avaliación considerados como probas escritas ou listas de cotexo na programación.

Ter unha cualificación final superior a 5

CRITERIOS DE CALIFICACION

CALIFICACIÓN FINAL DO MÓDULO

Para aprobar o módulo é imprescindible:

Ter unha cualificación final superior a 5 calculada:

$0,1*UD1+0,3*UD2+0,1*UD3+0,3*UD4+0,1*UD5+0,1*UD6$

CALIFICACIÓN TRIMESTRAIS

A cualificación trimestral calcularase como:

Primeiro trimestre: $0,2*UD1+0,6*UD2+0,2*UD3$

Segundo trimestre: $0,6*UD4+0,2*UD5+0,2*UD6$

No caso de que a nota trimestral así obtida seña igual ou superior a 5, pero algún instrumento de avaliación non acade a puntuación mínima, a nota trimestral será de 4.

CALIFICACIÓNS DE CADA UNIDADE DIDACTICA

A puntuación de cada unidade didáctica calcularase como suma das puntuacións obtidas nos instrumentos de avaliación de cada unidade didáctica definidos como probas escritas, listas de cotexo ou táboas de observación. Haberá unha única nota para as probas escritas, unha única nota para as listas de cotexo e unha única nota para as táboas de observación. Esta nota única para cada tipo de instrumento obterase como media das distintas probas escritas, listas de cotexo ou táboas de observación de cada unidade didáctica.

Cada proba de avaliación calificarase en base a 10 puntos. Esa nota ponderarase segundo o peso otorgado a cada instrumento na programación didáctica.

REFORZO AO LONGO DO CURSO

No caso de alumnos/as que teñan unha puntuación inferior a un catro sobre dez en algún instrumento de avaliación considerado como probas escritas ou listas de cotexo na programación, poderanse ou non establecer medidas de reforzo educativo. A cualificación destas probas de reforzo nunca se valorarán cunha calificación superior a 5 sobre 10.

PONDERACIÓN DOS INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN EN CADA UNIDADE DIDÁCTICA

UD 1: as probas escritas representan o 80% da nota da unidade didáctica e as táboas de observación o 20% restante.

UD 2: as probas escritas representan o 55% da nota da unidade didáctica e as táboas de observación o 45% restante.

UD 3: as probas escritas representan o 70% da nota da unidade didáctica e as táboas de observación o 30% restante.

UD 4: non se contemplan probas escritas, polo tanto a nota da unidade didáctica virá dada pola puntuación obtida nas táboas de observación.

UD 5: as probas escritas representan o 90% da nota da unidade didáctica e as táboas de observación o 10% restante.

UD 6: as probas escritas representan o 55% da nota da unidade didáctica e as táboas de observación o 45% restante.

6. Procedemento para a recuperación das partes non superadas

6.a) Procedemento para definir as actividades de recuperación

Terase en conta a Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial. En concerto

Artigo 31.4 "O alumnado de segundo curso que non poida acceder á FCT no período ordinario por ter módulos pendentes de primeiro e/ou segundo curso, poderá recuperalos neste mesmo período. Para este fin, o equipo docente asignarlle unha serie de actividades de recuperación para os módulos non superados, con indicación expresa da data final en que serán avaliados".

A titora realizará un informe de avaliación individualizado en colaboración co resto do equipo docente. O informe de avaliación individualizado a que se refire o artigo 39 desta orde conterá a información suficiente sobre os resultados de aprendizaxe non alcanzados polos alumnos e as alumnas, para que se teña en conta na súa posterior aprendizaxe.

PROCEDEMENTO E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Tal e como se manifesta na Orde do 12 de xullo de 2011, o período de recuperación abrangue o terceiro trimestre do curso, e dicit entre os meses de marzo e xuño.

As actividades de recuperación realizaranse na aula, e será o profesor/a quen determine o horario e a frecuencia das devanditas actividades, así

como a data de finalización. Se alumno/a non asistira a estas actividades de recuperación, atendendo aos mesmos criterios de perda de dereito a avaliación continua, non terá opción a recuperar o módulo neste período.

6.b) Procedemento para definir a proba de avaliación extraordinaria para o alumnado con perda de dereito a avaliación continua

Terase en conta a Orde do 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial, no seus artigos 25.4 y 5.

O profesorado poderá non permitir a realización de determinadas actividades aos alumnos e ás alumnas que perdesen o dereito á avaliación continua, sempre que poidan implicar algún tipo de risco para si mesmos, o resto do grupo ou as instalacións.

O alumnado que perdesen o dereito á avaliación continua co cal, por razóns de inasistencia reiterada, non sexa posible utilizar os instrumentos de avaliación previstos inicialmente para cada módulo profesional, terá dereito a realizar unha proba extraordinaria de avaliación previa á avaliación final de módulos correspondente.

Terase en conta ademais o establecido no punto terceiro da RESOLUCIÓN do 4 de agosto de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento dos ciclos formativos de formación profesional do sistema educativo no curso 2016/17.

1. Conforme se determina no artigo 25 da Orde do 12 de xullo de 2011, o número de faltas que implica a perda do dereito á avaliación continua nun determinado módulo será do 10 % respecto da súa duración total. Para os efectos de determinación da perda do dereito á avaliación continua, o profesorado valorará as circunstancias persoais e laborais do alumno ou a alumna na xustificación desas faltas, cuxa aceptación será acorde co establecido no correspondente regulamento de réxime interior do centro.

Para tales efectos e con carácter previo, o centro enviará un apercibimento ao alumno ou á alumna cando as faltas de asistencia inxustificadas, consonte o anterior, nun determinado módulo superen o 6 % respecto da súa duración total. Nel indicárase que perderá o dereito á avaliación continua no módulo de acumular un 10 % de inasistencias inxustificadas con respecto á súa duración total. Cando as faltas de asistencia alcancen a citada porcentaxe comunicárase a perda do dereito á avaliación continua. No caso de que se produza a perda do dereito á avaliación continua, na secretaría do centro deberá quedar constancia do apercibimento e da comunicación da perda do dereito á avaliación continua.

2. Para o alumnado matriculado logo de iniciadas as actividades lectivas, non se terán en consideración as sesións previas á formalización da matrícula.

3. O alumnado que perdesen o dereito á avaliación continua nun determinado módulo terá dereito a unha proba final extraordinaria previa á avaliación final de módulos correspondente, de acordo co establecido no artigo 25.5 da Orde do 12 de xullo de 2011. A cualificación obtida na devandita proba consignarase na avaliación final de módulos do curso correspondente. O devandito alumnado non terá dereito a realizar para eses módulos as correspondentes actividades de recuperación a que se refiren os artigos 29.3, 31.4 e 34.3 da Orde do 12 de xullo de 2011, e no caso do segundo curso do réxime ordinario non terá acceso ao módulo de Formación en centros de traballo no período ordinario.

A proba de avaliación extraordinaria terá lugar ao finalizar o período lectivo asignado a este módulo profesional, o alumnado será avaliado na convocatoria final ordinaria, comunicándosele o día e a hora para a súa presentación.

PROCEDEMENTO:

A valoración da adquisición dos resultados de aprendizaxe do módulo profesional levarase a cabo a través da realización dunha proba dividida en dúas partes:

PRIMEIRA PARTE. Terá carácter eliminatorio, e dicir, de non superar esta parte da proba o alumnado non terá dereito a presentarse á segunda parte da proba, e consistirá nunha proba escrita que versará sobre unha mostra suficientemente significativa dos criterios de avaliación establecidos na programación para esta parte. O profesor ou a profesora do módulo profesional, cualificará esta primeira parte da proba de cero a dez puntos. Para a súa superación as persoas candidatas deberán obter unha puntuación igual ou superior a cinco puntos.

Ademais, se a primeira parte da proba se subdividise en bloques, cada bloque terá o mesmo peso na cualificación, pero será de carácter obrigatorio obter unha puntuación mínima en cada un destes para poder obter a nota da primeira parte como suma das cualificación dos distintos

bloques. No caso de que en algún bloque non estea calificado coa puntuación mínima, esta primeira parte da proba será calificada cun máximo de catro puntos. A calificación mínima de cada bloque, de ser o caso, será a metade da calificación do devandito bloque.

SEGUNDA PARTE. Deberá deseñarse cos criterios de avaliación do módulo relacionados cos coñecementos prácticos que deberá demostrar a persoa aspirante. Consistirá no desenvolvemento de un ou de varios supostos prácticos que versarán sobre unha mostra suficientemente significativa dos criterios de avaliación establecidos na programación para esta parte. O profesor ou a profesora do módulo profesional, cualificará esta segunda parte da proba de cero a dez puntos. Para a súa superación as persoas candidatas deberán obter unha puntuación igual ou superior a cinco puntos. As persoas que non superen a primeira parte da proba serán cualificadas cun cero nesta segunda parte.

Ademais se a segunda parte da proba se subdividise en bloques, cada bloque terá o mesmo peso na cualificación pero será de carácter obrigatorio obter unha puntuación mínima en cada un destes para poder obter a nota da segunda parte como suma das cualificación dos distintos bloques. No caso de que algún bloque non estea calificado coa puntuación mínima, esta segunda parte da proba será calificada cun máximo de catro puntos. A calificación mínima de cada bloque, de ser o caso, será a metade da calificación do devandito bloque.

A cualificación final correspondente da proba de cada módulo profesional será a media aritmética das cualificacións obtidas en cada unha das partes, expresada con números enteiros, redondeada á unidade máis próxima. No caso das persoas aspirantes que suspendan a segunda parte da proba, a puntuación máxima que poderá asignarse será de catro puntos.

PRIMERA PARTE DA PROBA

CARACTERÍSTICAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: terá carácter eliminatorio e consistirá nunha proba escrita que versará sobre unha mostra suficientemente significativa dos criterios de avaliación establecidos na programación para esta parte.

Esta parte poderá estar formada por un ou varios bloques. Estes bloques poderían ser: preguntas tipo test, preguntas curtas, recheo de ocios ou preguntas a desenvolver. O tempo máximo da primeira parte da proba será de 4 horas.

MATERIAL NECESARIO: bolígrafo azul (non se permitirá a utilización de outro material distinto ao aquí exposto).

SEGUNDA PARTE DA PROBA

CARACTERÍSTICAS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN: consistirá no desenvolvemento de un ou de varios supostos prácticos que versarán sobre unha mostra suficientemente significativa dos criterios de avaliación establecidos na programación para esta parte.

Esta parte poderá estar formada por un ou varios bloques. Estes bloques poderían consistir na realización de: exercicios de cálculo, probas de execución, probas orais, comentarios e análise de texto e/ou imaxes, ... O tempo máximo da segunda parte da proba será de 4 horas. Esta parte da proba poderá ser realizada fora das instalacións do centro.

MATERIAL NECESARIO: bolígrafo azul, calculadora científica, lápiz ou ceras de cores, regra. No caso de precisar programas informáticos ou equipos informáticos, estes serán facilitados polo centro.

7. Procedemento sobre o seguimento da programación e a avaliación da propia práctica docente

Avaliarase o proceso de ensino, mediante a avaliación da práctica docente, e a programación, tendo en conta o establecido na LOMCE art 106 e no decreto 114/2010 polo que se establece a ordenación xeral da formación profesional do sistema educativo de Galicia, que no seu artigo 34.4 establece que ¿O equipo docente realizará o seguimento das programacións de cada módulo, con indicación do grao de cumprimento con respecto á programación e, en caso de desviacións, cunha xustificación razoada¿.

Así mesmo o artigo 48.2 establece que Na avaliación da propia práctica docente terase en conta o seguimento a que se refire o artigo 34º.4 do presente decreto, e valorarase, entre outras, a programación, a organización e a concreción do currículo en relación á súa adecuación ás

características do ámbito produtivo e ás necesidades do alumnado.

A avaliación das programacións é responsabilidade dos profesores do departamento. Ao longo do curso, nas sucesivas reunións de departamento, procederáse á revisión para acordar as modificacións. Estas modificacións incorporaranse as programacións ao remate do curso, onde se avaliará:

Adaptación do currículo á contorna

Os espazos e o horario

A orientación educativa e profesional

A avaliación da práctica docente realizarase tamén coas enquisas que lles serán entregadas ao alumnado. Os aspectos a avaliar da programación serán:

Selección, distribución e secuenciación dos contidos

Adecuación dos criterios de avaliación

Idoneidade dos métodos pedagóxicos e materiais didácticos

Idoneidade das actividades de ensino aprendizaxe.

8. Medidas de atención á diversidade

8.a) Procedemento para a realización da avaliación inicial

Segundo o artigo 28 da Orden 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial, ao comezo das actividades do curso académico, realizarase unha sesión de avaliación inicial.

A avaliación inicial permitirá coñecer todo o relacionado co alumnado, a actitude coa que se enfrenta ao proceso de ensinanza-aprendizaxe, e os coñecementos que ten sobre a materia que se vai impartir.

Para a súa aplicación empregaranse:

Cuestionario inicial. Os indicadores deste cuestionario son: datos persoais e familiares, nivel de estudos realizados, interese na realización do módulo, información sobre o contido do mesmo, grao de experiencia, expectativas sobre o módulo. Inclúense cuestións como actividades profesionais realizadas no sector e outras que se consideren relevantes. Este cuestionario será entregado ao alumnado pola persoa que exerce a titoría

Cuestionario de coñecementos previos do módulo. Baseado nos contidos do módulo e nos contidos do ciclo, tamén poderase plantexar cuestións sobre coñecementos previos que o alumnado precisa para un correcto desenvolvemento das actividades de ensino aprendizaxe. No apartado 10 desta programación inclúese o cuestionario de avaliación inicial de coñecementos deste módulo.

Ademais, reunido todo o profesorado do ciclo, levántase acta de avaliación, co fin de proporcionar a información pertinente sobre a situación do grupo de alumnos/as que están a iniciar esta etapa do seu proceso formativo, e de axustar, desde un principio, a actuación educativa ás necesidades do grupo.

8.b) Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Segundo o artigo 15 e 16 da Orden 12 de xullo de 2011 pola que se regulan o desenvolvemento, a avaliación e a acreditación académica do alumnado das ensinanzas de formación profesional inicial o alumnado que precise actividades de reforzo por non responder globalmente aos obxectivos programados, estas actividades realizaranse segundo o estipule a profesora, incidindo nas necesidades propias de cada un dos alumnos/as individualmente.

Poderáanse realizar: elaboración de pequenos cuestionarios, exercicios prácticos, pequenos traballos de búsqueda de información, de forma individualizada.

Axustes na metodoloxía, adaptando as axudas e recursos pedagóxicos ás necesidades dos alumnos.

Actividades diferenciadas, propoñendo, aos alumnos/as que presentan algunha dificultade para traballar certos contidos, actividades que lles permitan aproximarse a estes, ou ben actividades de ampliación na materia, para aqueles alumnos con maiores capacidades.

Materiais didácticos variados, que ofrezan un conxunto de actividades que aborden os contidos de distintas maneiras.

En todo caso, haberá unha coordinación co departamento de orientación, que tamén terá dado a súa visión de cal é o xeito de proceder e de facilitar ao alumnado a súa aprendizaxe.

En ningún caso estableceráanse uns mínimos distintos aos que figuran nesta programación, por entender que o alumno/a deberá acadar os mínimos independentemente da forma de acadalos.

Ademais terase en conta a LOMCE que modifica a redacción de certos artigos da LOE, en concreto no artigo 1, nos seguintes termos: «b) A equidade, que garanta a igualdade de oportunidades para o pleno desenvolvemento da personalidade a través da educación, a inclusión educativa, a igualdade de dereitos e oportunidades que axuden a superar calquera discriminación e a accesibilidade universal á educación, e que actúe como elemento compensador das desigualdades persoais, culturais, económicas e sociais, con especial atención ás que deriven de calquera tipo de discapacidade.

9. Aspectos transversais

9.a) Programación da educación en valores

No desenvolvemento do proceso de ensinanza-aprendizaxe están implícitos o traballo en grupo, a educación cívica, a igualdade de mulleres e homes e a educación para a convivencia. Estes conceptos, así como respecto aos compañeiros, profesores, aulas e material de traballo traballaranse a través de diferentes actividades.

É importante sinalar que ao longo do módulo se traballará coa educación en valores non só a través do traballo con actitudes recollidas no currículo do módulo, senón a través de distintos contidos inherentes ao noso traballo de aula-taller-obradoiro, para este módulo podemos destacar:

Educación do consumidor.

Aprender a conservar e valorar na súa xusta medida os bens persoais, como é o caso dos instrumentos empregados no sector turístico.

Valorar os produtos de consumo co obxetividade e saber adquirilos e consumilos de forma racional e equilibrada.

Apreciar o desenvolvemento sostible mediante a reciclaxe de materiais, o deseño e consumo racional de obxectos...

Educación para a igualdade.

Estará sempre presente, xa que en ningún momento se fará diferenza entre o noso alumnado por causa do seu sexo, raza, crenzas ou calquera outra característica de diferenciación entre as persoas. Interesarse por coñecer, respectar e valorar a opinión e produción dos compañeiros, independentemente do seu sexo e da súa aparencia, colaborar con tódalas persoas, independentemente do seu sexo ou condición e amosar unha actitude crítica ante situacións nas que se produza calquera tipo de discriminación por razón do sexo.

Educación moral e cívica.

Manifestar actitudes propias sobre o sector turístico, visión crítica e actitude aberta a novas ideas, na resolución de problemas, interpretar o coñecemento do turismo técnico como unha ferramenta de traballo ao servizo da sociedade, e apreciar o noso patrimonio artístico e respetar as instalacións dos aloxamentos turísticos.

Educación para a paz.

Procurarase a resolución de conflitos fomentando o diálogo baseado no respecto, e, procurando atopar solucións de consenso de xeito democrático. Por exemplo: achegas de propostas ou ideas á hora de fixar condicións de entrega de traballos, datas de probas, etc..... Appreciar a linguaxe da actividade turística como medio de expresión e comunicación entre comunidades diversas. Amosar unha actitude flexible e aberta ante as opinións dos demais no desenvolvemento do traballo en equipo no momento de resolver un problema, así como amosar comprensión das diferentes culturas dos clientes que recibirán cada vez mais neste novo escenario da globalización.

Educación ambiental.

É fundamental fomentar o respecto ao medio ambiente e mesmo fomentar o correcto emprego dos medios de que se dispón sen desperdiciar papel, consumo de auga, electricidade, etc., insistir na reciclaxe e na conservación.

Educación para a saúde.

É importante adquirir bos hábitos posturais no traballo, así como uns adecuados hábitos de saúde e limpeza ou unha adecuada hixiene ocular ou visual nun sistema educativo e laboral onde os ordenadores toman cada día un papel máis importante, sen esquecer que a nivel profesional (tendo en conta nas situacións en que exercerán o seu traballo) deben ter en conta a súa saúde persoal e a do usuario como elementos cotiás do seu emprego.

Interculturalidade.

Traballando dende o principio de respecto as distintas culturas e xeitos de entender o mundo; entendendo isto como un enriquecemento; sinalar a este respecto, a cada vez máis frecuente presenza nas nosas aulas de alumnos de outras culturas que nos axudan a interpretar que non todas as realidades son iguais.

Consideraremos tamén de xeito transversal e como valor importante na Formación Profesional a orientación profesional polo carácter teóricopráctico que posúe o módulo e o ciclo, impregnando de funcionalidade cada unha das actividades que realicemos e contextualizándoas, sempre que sexa posible, no noso contorno socioeconómico.

9.b) Actividades complementarias e extraescolares

Debido á natureza dos ciclos realizaranse unha serie de actividades complementarias e extraescolares ao longo do curso nas aulas e fóra das aulas.

Estas actividades serán de obrigatorio cumprimento no caso de que se realicen en horario escolar. Ademais destas actividades aquí expostas poderanse realizar outras que xurdan ao longo do curso.

ACTIVIDADE 1: VISITA A OURENSE

Alumnado ao que vai dirixida: 2º de Giat e de Axencias de viaxes e xestión de eventos

Data de realización: 1er. trimestre

Breve descrición da actividade: Viaxe en tren ata a cidade de Ourense. Visita a cidade. Visita as termas da Chavasqueira ou similar. Regreso a Santiago en tren.

ACTIVIDADE 2: VISITA AO PAZO DE CONGRESOS E ALGÚN HOTEL.

Alumnado ao que vai dirixida: 2º de Giat e de Axencias de viaxes e xestión de eventos

Data de realización: 1er. trimestre

Breve descrición da actividade: Visita as instalacións do Pazo de Congresos de Santiago, así como a un hotel da cidade para o coñecemento do funcionamento do turismo de congresos de Santiago.

ACTIVIDADE 3: VISITA AO CIFP COMPOSTELA

Alumnado ao que vai dirixida: 2º de Giat e de Axencias de viaxes e xestión de eventos.

Data de realización: 1er. trimestre

Breve descrición da actividade: Visita as instalacións do CEIFP Compostela e asistencia a una charla práctica sobre protocolo na mesa. Comida no centro para por en práctica os aspectos mas sobresaíntes dos conceptos tratados.

ACTIVIDADE 4: VISITA DE INCOLSA

Alumnado ao que vai dirixida: 2º de Giat e de Axencias de viaxes e xestión de eventos.

Data de realización: 2do. Trimestre.

Breve descrición da actividade: Charla por parte do persoal de INCOLSA do funcionamento do organismo. A actividade porase celebrar no Instituto ou en INCOLSA, polo que o alumnado poderá coñecer as instalacións.

ACTIVIDADE 5: CHARLAS A CARGO DE PROFESIONAIS DO TURISMO

Alumnado ao que vai dirixida: Todo o alumnado dos ciclos

Data de realización: Ao longo do curso

Breve descripción da actividade: Diversas charlas de recoñecidos profesionais do sector

10. Outros apartados

10.1) Cuestionario avaliación inicial

Responda brevemente as seguintes cuestións:

1. ¿Qué é a planificación territorial?
2. ¿Qué entende por produto turístico?
3. ¿Qué entende por recursos turísticos? Nomee 5 recursos turísticos de Galicia
4. ¿Qué entende por ciclo de vida de un produto?
5. ¿Qué entende por estacionalidade?
6. ¿Qué entende por identidade corporativa?
7. ¿Qué entende por inventario turístico?
8. ¿Qué é un DAFO?
9. ¿Qué se entende por capacidade de carga?
10. ¿Qué tipos de efectos pode provocar o turismo?